

Dominik Savio – moj dnevnik

(povzeto po izdaji založbe Salve Dominik Savio – moj dnevnik)

Ime mi je Dominik, in to, kar bereš, je moj dnevnik, v katerega sem poskusil zapisati razne dogodivščine in prigode, ki sem jih doživel v svojem kratkem življenju na zemlji. Prepričan sem, da nisem zapisal vsega, ker se mi je gotovo izmuznila kakšna podrobnost. Pa nič zato. Vseeno boš lahko začutil, da mi ni bilo vedno lahko.

Naj se tudi tebi ob branju mojega dnevnika utrne kakšna lepa misel, ki ti bo pomagala in te vodila po poti veselja.

Ime mi je Dominik in pišem se Savio. Rodil sem se leta 1842 v majhni vasici Riva v sosednji državi Italiji. Spomin na rojstni kraj je bolj medel, ker smo se, ko sem imel komaj dve leti, preselili v bližnje naselje Morialdo.

Moji mami je ime Brigita in očetu Karl. Oče je po poklicu kovač in dela v delavnici, popoldne pa gre na njivo, zato se mnogokrat vrača domov pozno zvečer. Vsak dan komaj čakam ta trenutek, da mu skočim v naročje in mu povem vse, kar se je medtem zgodilo. Moja mami pa je v službi kar doma, saj mora poskrbeti za moje brate in sestre, saj nas je kar osem. Poleg tega dela na njivi in šiva obleke. Imel pa sem tudi mlajšega bratca in sestrico, ki sta umrla že kot dojenčka. To je torej moja družina, ki jo imam zelo rad. Dobro se razumemo, skupaj delamo, praznujemo, vsak večer molimo in hodimo redno k sveti maši, kjer tudi ministriram.

Ko sem imel pet let je v župnijo prišel nov kaplan Janez. Takoj sva postala prijatelja in začel sem redno ministrirati pri maši. Mama mi je kmalu dovolila, da sem lahko šel v cerkev sam, zato sem hodil k maši vsak dan.

Ko sem prišel do cerkve, je bila ta večkrat še zaklenjena, zato sem pokleknil pred vrata in skozi ključavnico kukal v notranjost ter se v molitvi pogovarjal z Jezusom v tabernaklju. Ko je prišel kaplan in odprl vrata, sem šel v zakristijo in se oblekel v belo ministrantsko obleko. Bil sem najmanjši med ministranti, zato sem kar s težavo postavil težko mašno knjigo na visok oltar.

V cerkvi je bil kot pevec na koru dejaven tudi moj oče, pa tudi sam sem rad zapel katero od pesmi, ki sem jih slišal v cerkvi. Največkrat kar doma v hiši, pa tudi pri delu v hlevu ali med igro.

V navadi je bilo, da si prejel prvo sveto obhajilo, ko si dopolnil enajst let. Jaz pa sem jih imel komaj sedem in bi moral čakati na ta veliki dan še štiri leta.

Zbral sem pogum in prosil kaplana, če bi smel iti k obhajilu prej kot je navada. Na odgovor sem moral čakati kar nekaj dni, dokler me ni kaplan poklical k sebi in mi povedal, da lahko začnem priprave na prvo sveto obhajilo. Ko sem to slišali so me noge kar same nesle domov k mami povedat veselo novico. Od tistega trenutka dalje sem še več molil, bral Sveto pismo in komaj čakal na ta veliki dan.

Dan pred prvim svetim obhajilom sem rekel mami: »Mama, jutri grem k obhajilu. Oprosti mi za vse hudo, ki sem ti ga kdaj povzročil. Obljubim ti, da bom odslej bolj priden, bolj bom ubogal v šoli in ko mi boš kaj rekla, bom takoj in brez ugovora izpolnil«. Planil sem v jok, tudi mama je komaj zadrževala solze. Odvrnila mi je: »Kar miren bodi, Dominik. Prosi Gospoda, da boš še naprej tako dober; moli pa tudi za naju z očetom.«

Na veliko noč, dan mojega prvega svetega obhajila, sem zgodaj odhitel v cerkev, ki pa je bila še

zaklenjena. Kot po navadi sem pokleknil k vratom in molil. Ko so prišli še ostali otroci, so cerkev odprli in smo lahko vstopili. Najprej smo imeli skupno pripravo na sveto spoved, nato smo se vsak posebej spovedali. Sledila je slovesna sveta maša, pri kateri smo prvič prejeli sveto obhajilo, Jezusa, pod podobo kruha. Po končani maši sem se še kar nekaj časa zadržal v cerkvi in se Bogu zahvaljeval, da sem lahko prejel Jezusa. Počasi sem opazili da se je cerkev izpraznila, zato sem odhitel domov, da domači ne bi bili v skrbeh.

Na ta praznik sem si zadal posebne sklepe, za katere sem se trdno odločil, da jih bom spolnjeval celo življenje.

1. Pogosto bom hodil k spovedi, k svetemu obhajilu pa vselej, ko mi bo spovednik dovolil, ko mi bo spovednik dovolil.
2. Ob praznikih bom več molil in bom prijaznejši do vseh.
3. Moja prijatelja bosta Jezus in Marija.
4. Rajši umrem, kot da bi storil greh.

Te sklepe sem napisal na list ter jih vtaknil v molitvenik. Tako sem jih večkrat prebiral, da ne bi nanje pozabil.

Rad sem hodil v šolo, a do tja sem imel dolgo pot. V šoli sem spoznal veliko dobrih prijateljev, nekaj pa je bilo tudi takih sošolcev, ki niso bili kaj prida. Večkrat so me prepričevali in vabili, da bi šel na skrivaj na kovanje v bližnjo reko.

V razredu sem se rad družil s istimi, ki so se pridno učili, niso preklinjali in so bili pozorni ter spoštljivi. Do drugih sošolcev pa sem bil bolj zadržan, a sem jim rad pomagal, če sem le lahko.

Pozimi ko je bilo v šoli mrzlo smo morali učenci prinesiti k pouku drva, da smo lahko zakurili peč. Nekega dne ko je zunaj snežilo, učitelj pa je zamujal sta dva sošolca v peč vrgla sneg in kmalu je ogenj ugasnil. Ko je v razred stopil učitelj je hitro opazil, da peč ne dela, poleg tega pa je bila ob peči voda. Takoj mu je postalo jasno kaj se je zgodilo in je zaklical z močnim glasom: »Kdo je to storil?« V razredu je nastala popolna tišina. Naenkrat je vstal sošolec, ki je vrgel sneg na ogenj in pokazal s prstom name: »On je bil!«

Tej laži je hitro prikimal tudi drugi sošolec. Postalo me je strah, zato sem sklonil glavo, a nisem hotel zatožiti sošolca, saj bi bila zaradi tega izključena iz šole.

Naslednji dan sem v šoli izvedel, da je po pouku nekdo vse priznal in povedal učitelju resnico. Ko je učitelj prišel v razred in me vprašal, zakaj nisem ničesar rekel, sem mu priznal, da me je bilo strah, da bi onadva izključili iz šole. Zaupal sem mu tudi, da sem pomislil še na Jezusa, ki so ga po krivem obtožili, a ni rekel besede, da bi se branil.

Ko sem bil star deset let, sem zamenjal šolo, saj smo se zaradi pomanjkanja denarja in menjave očetove službe preselili v vas Mondonio. Sam sem v tem času začutil, da je z menoj nekaj narobe, saj se me je vedno bolj lotevala neka skrivnostna bolezen.

Moj učitelj Jožef, ki je bil duhovnik, mi je nekega jesenskega dne omenil, da bi lahko šel v šolo v veliko mesto Torino. Odvrnil sem, da smo doma revni in da si tega ne moremo privoščiti. Zagotovil mi je, da bo za to že sam poskrbel, jaz pa naj se skupaj z očetom predstavim duhovniku don Bosku, ki je bil ravno v tistem času na obisku v sosednji vasi. Posvetilo se mi je! To je tisti don Bosko, ki je v Torinu ustanovil oratorij, v katerem so bivali revni fantje, za katere se je zavzel, jih šolal, zanje ustanovil delavnice in se z njimi igral. Komaj sem čakal, da ga tudi sam spoznam. Že naslednji dan sva šla z očetom k don Bosku. Najprej me je vprašal, kdo sem in od kod prihajam. Slab mesec po srečanju z don Boskom je napočil trenutek, ki sem ga z

veseljem pričakoval. Prišel je namreč čas selitve v veliko mesto Torino, kjer je imel don Bosko svoj oratorij. Po težkem slovesu od doma, od sester in brata ter mame Brigite, sva z očetom odšla na pot. V bližnjem mestu sva vstopila v kočijo, in ko sem se zbudil, sva bila že v Torinu. Po kratkem pešačenju skozi mesto sva prišla v oratorij, kjer je bilo polno otrok in mladih, ki so se igrali na dvorišču. Namenila sva se k don Bosku, ki naju je sprejel v svoji sobi. Z očetom sva se poslovila, sam pa sem ostal v sobi z don Boskom.

Ogledal sem si dvorišče, hišo, učilnice, čevljarstvo, krojaško in lesarsko delavnico ter tiskarno. Moj pogled pa se je ustavil na središču oratorija, kjer je stala prečudovita cerkev posvečena svetemu Frančišku Saleškemu. V tej cerkvi sem kasneje večkrat obnovil sklepe, ki sem jih sprejel pri prvem obhajilu, ter molitev, ki sem jo sam sestavil: Marija, darujem ti svoje srce; stori, da bo vedno tvoje. Jezus in Marija, bodita vedno moja prijatelja! Toda dajta, da rajši umrem, kot da bi storil en sam greh.

V šoli in v oratoriju sem kmalu spoznal precej dobrih prijateljev. Sklenil sem, kot sem obljubil že don Bosku, da se bom potrudil in redno izpolnjeval svoje dolžnosti ter bom rad pomagal prijateljem, ki bodo potrebovali pomoč. Med tednom smo vstajali ob 6. uri, na mizi pa sta nas že čakala kos kruha in kozarec mleka. Vse to nam je pripravila gospa Marjeta, don Boskova mama, ki je živela v oratoriju in je postala prava mama vsem nam. Po prihodu iz šole in po kosilu smo se največkrat igrali na dvorišču. Popoldne smo delali naloge in se skupaj učili. Ves čas pa so bili med nami don Boskovi salezijanci, to so tisti fantje, ki so se pripravljali na službo duhovništva. Pred spanjem smo skupaj molili, nato pa nam je don Bosko povedal misel za lahko noč. To je bil največkrat kakšen dogodek, ki se je zgodil čez dan, ali nasvet o tem, kako naj poteka življenje v oratoriju. Zgodilo se je, da sem nekaj mesecev zaradi slabega zdravja šolo obiskoval kar v oratoriju.

Dogodek, ki mi bo ostal vedno v spominu, pa je bil hud prepir med dvema sošolcema. Med šolskim odmorom sta začela preklinjati in kričati ter žaliti družino drug drugega. Sklenila sta, da se po pouku dobita na travniku in medsebojno obračunata z obmetavanjem s kamni. Takoj sem moral ukrepati, zato sem ju svaril, da maščevanje nima smisla in da nasprotuje zapovedi o ljubezni do bližnjega.

Ker sta vztrajala pri svojem zverinskem načrtu sem ju prosil, da naj sprejmeta le en pogoj. Ko sta me dokončno poslušala sem hitro vzel iz žepa majhen križ, ga dvignil v zrak in rekel: Vsak od vaju naj pogleda na križ, potem naj vrže kamen vame in reče: 'Jezus Kristus je umiral in odpustil svojim morilcem. Jaz, grešnik, pa ga hočem žaliti in se hudo maščevati.« Videl sem, kako je eden od njiju komaj zadrževal jezo, zato sem pokleknil predenj in dejal: »Vrzi prvi kamen vame in me zadeni v glavo.« Slišal sem odgovor: »Nikakor, nikoli! Nič nimam proti tebi in bi te branil, če bi te hotel kdo žaliti.« Podobno mi je odgovoril drugi. Rekel sem jima: »Kako to, da želita braniti mene, ki nisem nič vreden, nista pa si pripravljena braniti svoje duše in si odpustiti žalitev, ki so Jezusa stale krvi in želita to pokvariti z grehom?« V tišini sem še nekaj časa držal križ v zrak, sošolca pa sta izpustila kamenje in odšla vsak svojo pot.

Vroče poletje leta 1854 je s seboj prineslo izbruh kolere, hude bolezni, ki se po navadi širi z umazano vodo.

Naš kralj, Viktor Emanuel, je z družino zapustil mesto, župan pa je meščane pozval, da po svojih močeh pomagajo obolelim. Don Bosko nas je povabil, da bi tudi mi pomagali in nam obljubil, da ne bo zbolel nihče od nas, a le če bo opravil spoved in tako ostal v Božji milosti. Polna kapela se nas je zbrala, opravili smo spoved in skupaj molili, nato pa dan za dnem hodili v mesto in pomagali obolelim. Bolnike smo največkrat pospremili v bolnice, jim lajšali bolečine in prinašali

hrano ter vodo. Ko sem se nekoč ustavil pred eno izmed hiš, se mi je zdelo, kakor da me skrivnostni glas kliče vanjo. Ko sem vstopil, sem našel moža in ga ogovoril: »V vaši hiši je človek, ki je hudo bolan in nujno potrebuje pomoč.« Mož je bil prepričan, da so v hiši vsi zdravi in da ne ve o čem govorim. Vztrajal sem. Šla sva po hiši, in ko nisva našla nikogar, sem vztrajal: »Ali nimate kakšne ropotarnice ali podstrešja?« Takrat se mu je posvetilo, da na podstrešju biva žena, ki dela od jutra do večera in se je ravnokar vrnila z dela. Odhitela sva na podstrešje in v kotu sobe našla žensko, ki je umirala v bolečinah. Naročil sem mu, naj hitro pokliče duhovnika, sam pa sem ob njej molil. Ko je prišel duhovnik, jo je spovedal in ji podelil zakrament bolniškega maziljenja, nato je umrla. Glas, ki sem ga pred tem slišal in ki me je klical v hišo, gotovo ni bil prisluh, temveč znamenje iz nebes, da sem lahko pomagal tej ženi.

Kmalu zatem je prišla jesen in deževje je poskrbelo, da se je nalezljiva bolezen umirila in popolnoma izginila. Izpolnila pa se je tudi don Boskova čudežna obljuba, da ni zbolel nihče od nas, ki smo pomagali obolelim.

Don Boskove pridige so se me vedno globoko dotaknile. Še posebno tista, v kateri je govoril o tem, kako si Bog želi, da bi prav vsi postali svetniki. Zagotovil nam je, da to ni težko, in tistega, ki postane svet, v nebesih čaka velika nagrada. Kar nekaj dni mi te besede niso šle iz glave, v srcu pa sem čutil, da je to pot, po kateri moram iti. Ko sem premišljeval o tem, je pristopil k meni don Bosko in me vprašal, če je kaj narobe oziroma če se dobro počutim, ker sem bolj zamišljen in ne nasmejan kot po navadi. »Nič ni narobe,« sem odgovoril. »Nasprotno! Muči me nekaj dobrega. Čutim namreč željo in potrebo, da bi postal svet, še posebno sedaj, ko vem, da to ni težko. Ne vem pa, kako naj to dosežem.« Don Bosko mi je takrat priporočil tri stvari, ki so postale zlato pravilo mojega življenja. Prvič: da sem vedno vesel, drugič: da izpolnjujem svoje dolžnosti in tretjič: da sem med odmorom s prijatelji in se z njimi igram.

Kadar smo se bližali večjemu prazniku, smo se nanj pripravljali z devetdnevnic. Še posebno so mi bili všeč Marijini prazniki. Dejal sem don Bosku, da mi Marija lahko podeli posebno milost, zato želim opraviti dobro spoved, spolnjevati naloge, ki nam jih boste dali. Vsako jutro želim prejeti obhajilo in se boriti proti smrtnim grehom. Don Bosko je pohvalil moje prizadevanje in me spodbudil, da pri tem pomagam tudi drugim fantom v oratoriju.

Nikoli mi ni bilo vseeno, kako so nekateri ravnali s hrano ali se pritoževali, da je premalo kuhano, preveč osoljeno in podobno. Sam sem se raje vedno znova zahvaljeval Bogu za vso hrano, ki je prihajala na mizo. Po jedi sem redno ostal v jedilnici in pobral vse drobtine ter jih pojedel kot največjo sladico. Na vprašanje, zakaj to delam, sem svojim prijateljem odgovarjal: »Vse, kar imamo na svetu, je Božji dar. Toda od vseh darov je za milostjo življenja največji dar hrana, ki nam ohranja življenje. Zato najmanjši del tega daru zasluži našo hvaležnost in je vreden, da ga uživamo z največjo skrbnostjo.«

Ko je prišel čas počitnic, sem vse svoje stvari pospravil in si pripravil prtljago za domov. Vanjo sem dal razne nagrade, ki sem jih dobil čez leto: knjižice, medalje, križce in podobice. Sklenil sem, da bom tudi v domači vasi zbiral prijatelje in jim pripovedovalo lepih zgledih, o Jezusu in njegovem nauku. Mnogi niso znali niti moliti, kaj šele brati in pisati. Mnogi so prihajali in v pravo veselje mi je bilo, ko sem jim lahko pomagal in videli, da so bili ob tem zadovoljni in veseli.

Posebno pa sem se držal tega, kar nam je naročil don Bosko glede počitnic: »Počitnice so lahko hudičeva trgatev. Ne lenarite, zabavajte se, tekajte, skačite, delajte dobro prijateljem, toda ogibajte se hudobnih prijateljev in vedno spoštujte Gospodove zapovedi.«

Vsako jutro sem šel k sveti maši in s seboj povabil tudi svoje prijatelje. Čez dan pa sem smuknil, kadar sem le mogel, v domačo cerkev na kratek obisk k Jezusu v Najsvetejšem zakramentu in mu v molitvi priporočal, kar mi je tisti dan ležalo na srcu.

V naš oratorij so prihajali fantje z zelo različnimi navadami. Ko je nekdo prvič prišel v oratorij, sem se zanj zavzel, da se je lahko dobro počutil v svoji novi družini. Med fanti je bilo kar nekaj vzornih in zato primernih, da jih drugi posnemajo v vedenju. Sam sem izbral dva, Mihaela in Jožefa, ki sem jima povedal svoj načrt o ustanovitvi Družbe Marijinega Brezmadežnega spočetja.

Naša glavna naloga je bila natančno spolnjevati hišna pravila, spodbujati prijatelje z ljubeznivimi opomini in dobrim zgledom ter ne po nepotrebem zapravljati dragocenega časa s poležavanjem in z drugimi nepotrebni stvarmi. Dobivali smo se enkrat na teden za pol ure. Najprej smo skupaj molili, potem pa ugotavljali, kako nam gre izpolnjevanje pravilnika. V družbo smo povabili tudi nove člane, za katere so veljala enaka pravila. Predvsem pa je bila naša naloga ljubiti Marijo iz vsega srca, zato je vsak član nosil okoli vratu Marijino svetinjico. Sam sem sestavil molitev, ki sem jo vsak dan molil: » Marija, darujem ti svoje srce. Pomagaj mi, da bo vedno tvoje. Izprosi mi rajši smrt, kakor da bi storil en sam greh.« Vsak član družbe je imel posebno zadolžitev. Sam sem bil odgovoren za spodbujanje pobožnosti do presvetega Rešnjega telesa. Poleg tega pa sem skrbel za fante v oratoriju, ki niso bili kaj prida in so se grdo obnašali. S potrpežljivostjo, pogovorom, predvsem pa z zgledom in molitvijo sem jim poskušal pokazati lepoto čistega srca in veselja.

Kdaj pa kdaj se mi je pripetilo, da sem po maši ali po skupnih molitvah ostal še nekaj časa v cerkvi in se preprosto pogovarjal z Jezusom ter mu pripovedoval to in ono. Včasih sem mu govoril o kakšnem prijatelju, ki ne želi opraviti svete spovedi ali pa zaničuje svoje dolžnosti. Večkrat sem bil tako poglobljen v pogovor z Njim, da se mi je zdelo, kakor da sva šele začela s pogovorom, a je že zvonil šolski zvonec in sem zato zamudil k pouku. Tako je bilo tudi takrat, ko sem po jutranji sveti maši ostal v cerkvi, šel kot po navadi pred tabernakelj in tam molil. Kar naenkrat sem začutil, da me nekdo treplja po rami. »Ali je maša že končana?« sem vzkliknil. Bil je don Bosko, ki mi je rekel, da je ura dve popoldan. Kar skočil sem: »Dve popoldan? Torej je minilo že šest ur od maše, pa saj je nemogoče! Oh, don Bosko, oprosti.« Rekel mi je, da nič hudega in da naj drugim rečem, da sem moral zanj nekaj urediti, če bi me spraševali, kje sem bil. Resnično nisem mogel verjeti, da je preteklo toliko časa od maše, a kaj, ko pa sem se imel toliko za pogovoriti z Jezusom in Marijo. Toliko lepih stvari sem videl, da so mi ure minevale kot sekunde, zato sem nehote pozabil na čas.

Zbolel sem. In don Bosko je poklical očeta, saj so mi otekle noge in roke. Skupaj sta sklenila, da bo bolje, če grem domov, kjer bom lahko v miru počival. Žalosten sem bil. Prijatelji so me skušali opogumiti. Don Bosko mi je naročil, naj darujem svoje trpljenje in svoje življenje v Božje roke.

Doma sem se zelo razveselil mame ter bratcev in sestric, ki so mi krajšali in lepšali dneve. Prvih nekaj dni sem se doma dobro počutil, četrti dan se je ponovno pojavila vročina in hud kašelj. Zdravnik je izjavil da je strašna pljučnica in sklenil je, da bo znižal vročino tako, da mi bo spustil nekaj krvi. Po tem ni bilo nič bolje, zato sem prosil, da pokličejo nebeškega zdravnika, duhovnika. Domači župnik me je spovedal in mi podelil Jezusa v obhajilu. Čez teden dni mi je župnik podelil bolniško maziljenje in ves slaboten sem ob sebi slišal Jezusa, vidim Marijo, vidim svetlo luč in angele, o kako lepo....

Don Bosko pa je o Dominiku zapisal:

»Dominik je z mirno in nedolžno dušo gledal, kako se mu približuje smrt. Zdelo se je celo, da niti telo ne občuti muk in stisk, neločljivih od naporov, ki jih po naravi občuti duša, ko se mora ločiti od telesa. Savijeva smrt je bila bolj leganje k počitku kot smrt. Vedno je bil hvalevrednega vedenja in mirnega ponašanja v šoli, marljiv in natančen v spoštovanju dolžnosti, vztrajno pozoren do vsega kar sem ga učil. Ena stvar pa je še posebno pritegnila mojo pozornost in zbudila občudovanje: kako je bila njegova misel vedno povezana z Bogom, njegove molitve pa prisrčne in goreče.

Fantom v oratoriju sem priporočal, da razmišljajo o svetem življenju in o svetem cilju svojega predragega prijatelja in naj obrnejo misli k sebi in pogledajo, kaj jim še manjka, da bi mu bili podobni. »Če bi ugotovili, da je med vami in Dominikom velika razlika, si ga postavite za zgled, pripravite svojo dušo, da bo taka kot njegova. Predvsem pa ga posnemajte v prejemanju najsvetejšega zakramenta in spovedi ki sta bila zanj varen vodnik, ki ga je privedel do tako lepega konca.«